

DE VLUCHT Ludo Laagland

Aflevering 15

Maar Rik was geen klassieke zwarte. Hij moest ook niet lang nadenken.

“O, ik?”, zei ie, enigszins verwonderd omdat zij dat nog niet schenen te weten. “Ik? Bij de Zwarte Brigade natuurlijk!”

Zou hij geantwoord hebben: “Bij de Gestapo!”, het had bij hem niet erger kunnen aankomen. Het was alsof er een granaat voor hun voeten ontplofte.

Zwarte Brigade! Dat was praktisch hetzelfde als Gestapo! Het ergste wat er bestond. Die mannen gingen allemaal gefusilleerd worden! En déze “zwarte” hier (al is het een rosse) geeft dat zo maar dadelijk toe? Zonder slag of stoot?

Ze waren door de onverwachte reactie van hun slachtoffer helemaal verrast. Dat hadden zij hier in hun nochtans rijkgevulde carrière op de Citadelle nog niet meegemaakt. Inderdaad, hier stonden zij voor een uitzonderlijk individu. Een Jan zonder Vrees óf een gek. Maar wat van de twee, dat wisten zij nog niet.

Op doodgewone toon, als tussen gelijken, maar met een ontwakend minderwaardigheidsgevoel, gingen zij verder.

“En waarom zijde gij daar bijgegaan, bij de Zwarte Brigade?”

“Wel,” zei Rik, los en vrij alsof hij in zijn stamcafé zat, “dat zal ik u eens vertellen. Kom binnen en doe of ge thuis zijt.”

Wreedards houden echter niet van geestigheid. “Allee, genen truit hier!”, zei één van hen.

“Wel, ja,” zo ging Rik dan verder, “hoe gaat het als ge jong zijt?... Ik zie me nog altijd in de zetel zitten, thuis bij de haard. Het was op een zondagnamiddag in het najaar. Ik hoorde mijn moeder nog zeggen, een beetje misprijzend naar mij kijkend:

“Ziet hem daar liggen, de luierik! Ga toch ergens bij, jongen! Doe lijk uw kameraden, die zijn bij de Kajotters of zo. Die hebben 's zondags wat te doen.”

“Maar mijn moeder had goed praten. Waar kon ik bijgaan? De Kajotters? Dat was de Katholieke Arbeidersjeugd, niets voor mij, jongens. Mijn handen stonden naar buiten, lijk de poten van een mol. Arbeit macht frei! Mij niet gezien! De B.J.B.-Boeren Jeugd Bond? Wij waren geen boeren. Het enige land dat mijn vader had, stond thuis in de bloempotten. De vrouwelijke B.J.B.? Daar had ik wel willen bijgaan, maar dat mocht ik niet van mijn moeder. Het Davidsfonds? Dat was voor geleerde mensen. Ik kon amper mijn naam schrijven. De Studentenbond? Iets voor de jongens die op het college zaten of die voor pastoor leerden. Dat ziet ge van hier! De Turnkring? Daar zijde gij veel te stijf voor, zei mijn vader. De Eucharistische Kruistocht? Dat was meer voor kinderen. Trouwens, daar wou de pastoor mij niet bij. Ik vloekte te veel.”

En zo noemde Rik alle organisaties op die er in zo'n groot dorp als het zijne bestonden. “De Biljardclub? Die dronken te veel. De Rustige Vissers? Die waren

nooit thuis.” Enz. enz. Nergens kon, mocht of wilde hij bij. En toen hij ze allemaal had opgesomd, werden zijn heldere ogen nóg helderder en vervolgde hij, haast triomfantelijk: “Maar... (hier wachtte hij even) dan hadden wij nog de Zwarte Brigade! Dát was nu echt iets voor mij. Die mannen moesten niet werken, werden goed betaald... én... wat ook niet te onderschatten is, zeker in geval van oorlog, ze waren bewapend. Ieder had zijn revolver. Het enige wat ze te doen hadden: elke week eens een dag op schietoefening gaan in de hei.

Mijn ouders waren er natuurlijk ook weeral op tegen, maar omdat zij, kwestie van eten, dan thuis allemaal dubbel rantsoen kregen, ben ik er dan toch mogen bijgaan.”

“In feite,” zo ging Rik verder, “ben ik er nóg bij. Vermits niemand mij mijn ontslag heeft gegeven en ik het zelf ook niet genomen heb. Natuurlijk kan ik van hier uit voorlopig niet naar de schietoefeningen, maar eens weer vrij, zal ik er weer op post zijn.”

De vier schudden hun hoofd, glimlachten lichtjes en sloten weer de cel. Het raadsel was immers opgelost: die man was gek.

“De volgende!” hoorde ik commanderen.

Dat was voor mij bedoeld.

Ik had heel de tijd op mijn strozak gelegen, met schrik om het hart, luisterend naar het boeiende verhaal van Riks roeping. Zijn mondeling examen had hij afgelegd met grote onderscheiding. Nu was het mijn beurt. Ik kon hen onmogelijk hetzelfde wijsmaken.

Ik hoorde de grendel verschuiven, de celdeur openen en ik veinsde dat ik sliep. Maar dat pakte geen verf.

“Kunde nie rechtstaan, onnuttige zwarte?!”

Ik deed alsof ik wakker schrok en vloog overeind.

“Buiten! En met uw rug tegen de muur!”

De leider, een padachtige vent met een gouden brilletje en die onder de oorlog grof geld had verdiend met de Duitsers, vroeg:

“Van waar zijde gij?”

“Van Paal, meneer.”

“Ha, van de Buiting!” riep hij triomfantelijk, als had hij plots een schat ontdekt. “Dan moet gij Maarten Theuns kennen?”

Maarten Theuns had samen met mij in de Zesde Latijnse gezeten. Natuurlijk kende ik hem.

“Dat zou er ook nog moeten bijkomen,” zei de Pad. “Hij was uw commandant bij de Gèstapo (Hij lei de klemtoon wel verkeerd, maar ik begreep hem best). Waar zit die rotzak?”, vroeg hij.

Eerlijk gezegd, dat wist ik niet. Evenmin als dat ik bij de Gestapo was geweest.

“Ha, gij weet dat niet!” Hij sloeg mij met de hand vlak in het gezicht. “Gij die bij de Gèstapó zijt geweest!”

Van iets erger kon ik niet beschuldigd worden. Het zweet brak mij uit. Mijn tong besloeg en het was alsof ik dringend naar het toilet moest.

Heilige Geest, kom mij ter hulp, bad ik.

“Ik bij de Gestapo? Maar, mijnheer, waar haalt u dát uit?”

Zij kenden niet eens mijn naam.

“Het staat hier in mijn boekje,” zei de cowboy en hij plooidde mij door een slag in de maag tot een winkelhaak.

Ze trokken mij overeind, duwden mij terug tegen de muur en hervatten hun geliefkoosde werken.

Ik dacht aan de arme Vlaamse Wachter die zij enkele dagen geleden hier hadden doodgemarteld. Zou nu ook zijn lot het mijne worden? Ik was ten einde raad. Mijn computer draaide op volle toeren. Hoe zou ik mij hier uitwerken? God in de hemel, verlaat mij niet! Kom mij ter hulp! Gij die gezegd hebt: “Vraagt en gij zult verkrijgen”, ik neem U op Uw woord. Laat mij niet in de steek. Breek hun overmacht!” Zo riep ik bij mezelf, in vertwijfeling maar in volle vertrouwen.

De dreiging die mij beklemde, voelde ik naar een climax gaan. Ik hoorde enkel nog maar: “Gij zijt bij de Gèstapó geweest, gij!”

Plots, net toen de cowboy mij met zijn linkerhand bij de keel greep, met zijn rechter een pistool tegen de slaap drukte en mij toeriep: “Ha, gij zijt hier bij de twintig gevaarlijksten van de tweeduizend zwarten die wij hier vasthouden, én... (zo ging hij dreigend en langzaam verder)... gij ... zoudt... niet... bij de Gèstapó... zijn geweest?!” (als wou hij zeggen: er zitten hier meer dan twintig Gestapo's in de citadel), net op dat moment voelde ik de Heilige Geest arriveren en kreeg ik een geniale inval. Alle vrees viel van mij af, de hoop herrees in mij en met de zekerheid dat ik hem liggen had, antwoorde ik:

“Omdat ik hier bij de twintig gevaarlijksten zit, zou ik bij e Gestapo zijn geweest?

Weet u waarom men mij hier afzonderlijk in een cel heeft gezet?

“Wel, toen ze mij aanhielden en mij hier binnenbrachten, zat ik met de tyfus en u weet: dat is een besmettelijke ziekte. Dààrom hebben ze mij hier in afzondering gezet. Dat heeft niets met de Gestapo te maken.”

Zij waren niet van de slimsten, zelfs niet die ene met zijn bril, maar van die ziekte en die besmettelijkheid hadden zij, zo kwam het hun voor, ooit wel iets horen vliegen.

“Kom, mannen,” zei de chef, “we zijn weg. Dat is hier een ander geval.”

Zij kuisten hun schup af en trokken er vandoor, zonder nog één slag aan mij of aan één van mijn kameraden te hebben uitgedeeld.

's Anderendaags 's morgens stond er in wit krijt op mijn celdeur “tiefusleider” geschreven. Tiefusleider met e-!

De vier waren zó onder de indruk van mijn leiderschap, dat wij ze in de gang nooit meer hebben gezien.

EINDE

Ludo Laagland

Zichem 30 september 1989